

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanova ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon ureda. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglaševanje in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Vzpored zborovanja VII. pokrajinske skupščine UJU — poverjeništvo Ljubljana.

V zmislu čl. 18. pravil UJU sklicujemo VII. pokrajinsko skupščino poverjeništva Ljubljana na 5., 6. in 7. julija 1927 v Sokolskem domu v Kranju.

Dne 5. julija:

SEJA ŠIRJEGA SOSVETA.

1. Nagovor poverjenika.
 2. Poročilo o poteku in stanju revizije za leto 1924. in 1925.
 3. Predlogi društev za delegacijo.
 4. Določitev potrebnih odsekov in odsekov članov za delegacijo. Izvolitev verifikacijskega odseka.
- V odseke pridejo le oni predlogi okrajnih učiteljskih društev, ki so jih za skupščino predložila v »Letnem poročilu«.

ZBOROVANJE DELEGACIJE.

Dne 6. julija:

1. Ob 8. uri verifikacija mandatov pri verifikacijskem odboru ob vstopu v zborovalno dvorano. Vsi predsedniki okrajnih društev in delegati naj se prijavijo verifikacijskemu odboru z legitimacijo, pravilno overjeno od društva. (Legitimacije razpošlje poverjeništvo predsednikom okrajnih društev).
2. Ob 9. uri:

a) Otvoritev po poverjeniku A. Skulju.

Odseki.

Poročilo verifikacijskega odseka o navzočih in pri glasovanju upravičenih delegatih. Izvolitev potrebnih odsekov v

smislu točke 4. seje širjega sosveta. Odseki zbirajo po zaključku debate o programatičnih referatih od 14.—16. ure v prostorih, ki bodo za to pripravljeni.

c) Programatični referat:

1. Naš gospodarski delovni program s posebnim ozirom na delovanje okrajnih učiteljskih društev. Poroča tov. Jože Pahor.

II. Naš gospodarski program. Poroča tov. Alojzij Hreščak.

III. Naš tisk. Poroča tov. Jos. Ribičič.

č) Tajnikovo poročilo. Poroča strokovni tajnik tov. Josip Kobal.

d) Blagajnikovo poročilo: 1. račun poverjenika; 2. račun »Zvončka«; 3. proračun poverjenika; 4. proračun »Zvončka«. Poroča glavni blagajnik tov. Rado Grum.

e) Poročilo nadzornega odbora.

f) Nova pravila UJU.

g) Poročilo in predlogi odsekov.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA UJU UČITELJSTVA.

3. Ob 21. uri koncert pevskega zbora UJU učiteljstva.

POKRAJINSKA SKUPŠČINA.

Dne 7. julija:

Ob 9. uri:

1. Poverjenikov nagovor.
2. Vzgoja kmetske mladine po šolski dobi. Poroča tov. Josip Dolgan.
3. Naša mati.
4. Rdeč križ — človekoljubna organizacija. Poroča tajnik oblastnega odbora R. K. tov. Ivan Malnarič.
5. Resolucije.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvo Ljubljana, dne 12. junija 1927.

Andrej Skulj,
poverjenik.

Josip Kobal,
tajnik.

ANTON SKALA, Maribor:

Kulturno poslanstvo učiteljstva.

(Govor na zborovanju učiteljskega društva za Maribor dne 11. maja 1927 v narodnih Rušah pri Mariboru.)

(Konec.)

To so vodilne misli, ki so dovolj tehtne, da iščemo neposredne zveze med učiteljstvom in občinstvom, ali boljše povedano med življenjem v šoli in življenjem, ki vira, hrani in buči zunaj šole, ki ustvarja, prevrača in oblikuje človeka, ki nas sili k ustanovitvi kulturne družbe učiteljstva, staršev in prijateljev človeštva, sploh vseh, ki imajo voljo pomagati pri reševanju individualnih in socialnih vprašanj današnjih dni in graditi temelj za boljšo bodočnost našega človeka in po njem našega naroda in naše države.

Ne čakajmo, da se bodo spremenile razmere ali ljudje! Samo ob sebi se ne izpremeni nič, treba je zunanjih in notranjih vplivov. In kdo naj vpliva, ako ne učiteljstvo? Kdo naj regulira vplive sil, ki stvarjajo in gonijo življenje na deželi, v mestih, na kmetih, v delavnicah, v trgovinah, v uradih, ako ne učitelj, ki ima največ prilike in zmožnosti spoznavati, poglabljati se v bistvo sil in iskati zdravil in instrumentov za odstranitev kvarnih tvorb v življenju našega človeka. Učiteljstvo goji torej v družbi in s pomočjo prijateljev človeštva, obenem poznavalcev naših razmer in naših ljudi.

Prirojeno, ali navada je, da kadar hočemo začeti nekaj novega, kadar hočemo nekaj ustanoviti, napraviti, da vselej iščemo vzgledov, po katerih bi se ravnali, ki bi nam olajšali iskanje smeri in uravnanje poti. Ne kateri takoj hite po vzgledu drugam in se jim primeri, da kar presade tujo cvetko v naš vrt. Na žalost pa morajo opaziti, da se tuja cvetka pri nas vselej ne razvija ugodno, da usiha, dokler ne usahne, obenem pa usahne v presajevalcu veselje in volja do nadaljnjega dela.

Ako bomo mi hoteli, o čemer ne dvomim, ustanoviti pri nas organizacijo v smislu

slu navedenih izvajanj za uresničenje ideje medsebojnega, skupnega dela za socialni napredek, moralni in gospodarski dvig našega človeka — in po njem našega naroda — moramo najti vzgled doma. To je, poiskati moramo nekoga, ki dobro pozna našega človeka, našo zemljo, našo vas, našega delavca, kmeta, berača, vagabunda, obrtnika, našega rodoljuba, trgovca, učitelja, zdravniška, odvetnika, duhovnika, našega otroka, dekle in zlasti našo mater. Ali bomo našli pri nas vzgled tega človeka? Da, najdemo ga! To je naš Ivan Cankar, svetilnik kraj razburkanega morja našega življenja. Treba bo odpeti čolnice — zaveslati ven v življenje, sprejemati plavajoče, reševati potapljače se in jih voditi proti luči, ki jo za nas vse prižiga Ivan Cankar.

Tovarišice in tovariši, ne bom zdaj zaključil s pozivom: Vi vsi, ki se zanimate za razvoj našega človeka in mu želite boljše bodočnost, pridite, da ustanovimo Cankarjevo družbo, da bomo pomagali slehernemu tovarišu in inteligentu na deželi pri tem najtežjem kulturnem delu, ne s pozivom, svoj govor zaključujem s prošnjo:

Tovarišice in tovariši, mi smo hčere in sinovi enega naroda, sestre in bratje našega človeka, opustimo, izogibljimo se vsega, kar nas po nepotrebnem razdvaja, ne cepimo sil v istih vrstah, razmišljajmo o kulturnih nalogah, ki jih ima vršiti učiteljstvo, razmišljajmo o idejah, ki smo prav kar o njih razpravljali, in ko se zberemo drugič na domačem zborovanju, bomo sklepali o tem, kaj nam je storiti, da bomo izvedli danes na novo zasnovano kulturno akcijo v korist šoli, domu, človeku, narodu, domovini in državi. Vsa učiteljska društva prosimo, da ta govor pregledajo, se o njem razgovore in javijo svoje sklepe poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Uredba o krajevnih in oblastnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole.

Člen 15. Vse dopisovanje krajevnega šolskega odbora s šolskimi in z vsemi drugimi javnimi oblastmi je uradno dopisovanje in zanje se ne plačuje ne taksa ne poštnina (Člen 1. zakona o takсах).

Člen 16. B. — Oblastni šolski odbor obstoji v vsaki oblasti in vedno na sedežu županijske oblasti. Mesto Beograd je posebna šolska oblast.

Člen 17. Oblastni šolski odbor sestavljajo: a) veliki župan, v Beogradu pa predsednik opštinskega suda, ali njemu namestnika v službi;

b) prosvetni inspektor, v Beogradu pa oblastni šolski nadzornik za mesto Beograd;

c) oblastni šolski nadzornik;

č) oblastni sanitetni referent in oblastni gradbeni referent ali, če tega drugega ni, šef gradbene sekcije, v Beogradu pa šefa občinske sanitete in gradbenega odseka;

d) rektor višje pedagoške šole, upravljatelj učiteljske (ali upravljatelj srednje šole, če v kraju ni učiteljske in meščanske šole), ako biva na sedežu dotične oblasti — v Beogradu pa samo rektor višje pedagoške šole in po činu starejši upravljatelj učiteljske;

e) šef krajevne finančne uprave, v Beogradu pa šef finančnega odseka beogradske občine;

f) sreski šolski nadzornik;

g) dva upravljatelja osnovnih šol, ki ju imenuje prosvetni oddelek dotične oblasti, v Beogradu pa ju izvoli oblastna učiteljska skupščina za mesto Beograd;

h) po en pismen državljan iz vsakega sresa dotične oblasti, ki jih izvoli oblastna skupščina na rednem zasedanju, v Beogradu pa po en občinski odbornik iz vsakega šolskega okoliša ali, če takega ni, po en državljan, ki jih izvoli odbor beogradske občine in ki smejo biti tudi člani beogradskega krajevnega šolskega odbora.

Izmed oseb pod d) in f) spada, če jih je več, v odbor po eden, in sicer najstarejši po činu.

Člen 18. Predsednik oblastnega šolskega odbora je veliki župan, v Beogradu pa predsednik beogradske občine; podpredsednik je prosvetni inspektor, v Beogradu pa oblastni šolski nadzornik za mesto Beograd.

Za zapisničarja izvoli oblastni šolski odbor enega izmed šolskih nadzornikov ali učiteljev, ki so člani oblastnega šolskega odbora.

Za blagajnika odbora izvoli oblastni odbor enega izmed članov oblastnega šolskega odbora na sedežu oblasti.

Za opravljanje administrativnih poslov oblastnega šolskega odbora postavlja in plačuje oblastni odbor na predlog širšega oblastnega šolskega odbora iz svojega proračuna potrebno administrativno osebje kot stalne ali honorarne uslužbenice.

Oblastni odbor sme določiti blagajnika in zapisničarja oblastnega šolskega odbora honorar ter ga izplačevati iz svojega proračuna, če opravljata to dolžnost poleg redne dolžnosti.

Člen 19. Oblastni šolski odbor se deli na širši in na ožji oblastni šolski odbor.

Ožji oblastni šolski odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik, zapisnikar, blagajnik in vsi člani, ki prebivajo na sedežu oblasti.

Širši oblastni šolski odbor sestavljajo poleg članov ožjega oblastnega šolskega odbora vsi ostali (člen 17. te uredbe).

Področje ožjega oblastnega šolskega odbora določa s posebno pooblastitvijo širši oblastni šolski odbor.

Člen 20. Predsednik sklicuje seje ožjega in širšega oblastnega odbora po potrebi; širši odbor se sklicuje najmanj dvakrat na leto. Predsednik skrbi, da se izvršujejo odborski sklepi.

Seje se vrše na sedežu oblastnega prosvetnega oblastva.

Člani se sklicujejo pisмено; obenem se jim priobčuje dnevni red.

Sklepi so polnoveljavni, če je prisotnih nadpolovico celokupnega števila članov. Sklepa se z večino glasov prisotnih članov.

Predsednik sme sklicevati po potrebi tudi izredne seje širšega odbora, vedno pa v 15 dneh, če to zahteva pisмено od njega tretjina članov oblastnega odbora; če pa bi predsednik ne ugodil zahtevi, se priobči stvar ministarstvu za prosveto zaradi nadaljnje odločbe.

(Konec prihodnjič.)

Deci poročenih učiteljic pripada tudi penzija v slučaju smrti.

(Važna odločba Državnega sveta v Beogradu.)

V času ko se v »Narodni Prosveti« po vdarjajo krivice, ki se dogajajo v kljub pridobljenim zakonitim pravicam, je zelo tolažilni pojav objava pravičnega rešenja Državnega sveta, s katerim je pridobljena nova socialna pravica učiteljicam.

Meseca februarja 1926. leta je umrla moja žena Natalija — učiteljica v Beogradu, a 13. marca 1926. leta je izdalo prosvetno ministarstvo rešenje pod O. N. Br. 27.655 in odredilo pokojnino mladoletnim otrokom Slobodanu, Mileni in Zoranu, ki se je tudi izplačevala.

Glavna Kontrola je osporila rešenje prosvetnega ministarstva in vložila proti izplačevanju tožbo na Državni Svet 2. aprila 1926 pod št. 22.705, za uničenje rešenja po katerem so otroci prejeli penzijo po materi.

Opirala se je na to, ker v uradniškem zakonu ni precizirano, da imajo otroci pravico na pokojnino po materi, državni uslužbenki, če je oče — državni uslužbenec še živ in ker je tudi dolžan vzdrževati otroke (po čl. 118. in 119. civilnega zakona). Nadalje se sklicuje na odredbo v uradniškem zakonu, po kateri nima nikdo pravice prejemati dveh pokojnin (temveč samo eno — večjo).

Na to tožbo je poslalo prosvetno ministarstvo na zahtevo Državnega sveta svoje pojasnilo in stališče 29. maja 1926. leta — a jaz, kot zastopnik svojih mladoletnih otrok 28. februarja 1927.

Državni Svet je razpravljal o tožbi Glavne Kontrole ter o odgovoru prosvetnega ministarstva in zastopnika otrok — ter smatra: da tožba Glavne Kontrole nima zakonite podlage; otrokom pripada pokojnina tudi po materi — čeravno je oče živ in državni uslužbenec; besedi »državni uslužbenec« se v čin. zak. nanašata enako na moške in ženske osebe in se njihovih pravic ne more osporiti, ako ni to predvideno z izrecnim predpisom. Po čl. 136. uradniškega zakona imajo vsi državni uslužbenci in njihove

ve družine (torej moškega in ženskega spola) pravico do pokojnine. Po čl. 153. urad. zakona se izključuje le prejemanje dveh penzij v istem času (če se ima pravico do dveh se sprejme večjo), ne izključuje pa ta člen prejemanja pokojnine po materi.

Državni Svet smatra, da je v čl. 154. III./1. uradniškega zakona točno predvideno kdaj izgube otroci pravico na pokojnino, a da v teh odredbah ni omejitve, ki se nanjo opira Glavna Kontrola po čl. 119. civilnega zakona — »ker je oče živ državni uradnik dolžan vzdrževati svoje otroke.«

V razlogih Državnega sveta je naveden tudi predpis čl. 43. uradniškega zakona, ki so v njem predvidene pravice in omejitve prejemanja dodatkov za otroke — če sta oče in mati državna uslužbenca, medtem ko zakon nikjer ne predvideva omejitve prejemanja otroške pokojnine po materi.

V podkrepitev upravičenosti, da imajo otroci živga očeta — državnega uslužbenca pravico do pokojnine po materi, navaja odlok tudi primer, da je mož dolžan vzdrževati ženo, pa ima žena vseeno po zakonu pravico na svojo osebno pokojnino kot državna uslužbenka in analogno ob sebi umevno tudi njeni otroci.

Po teh utemeljitvah in na podlagi čl. 17. in 34. zakona o Državnem Svetu in upravnih sodiščih — je razsodil VI. oddelek Državnega sveta na svoji seji dne 19. marca 1927 pod št. 6741, da se zavrže tožba Glavne Kontrole.

Ta odlok dela čast Državnemu Svetu in nam dokazuje, da moremo vedno računati na objektivnost in zaščito naših socialnih in po zakonu pridobljenih pravic.

Beograd, 20. maja 1927.

Boža Radulović,
šol. nadzornik.

Tovariše opozarjamo, da se v sličnih slučajih sklicujejo na gorenje rešenje Državnega sveta. — Uredništvo.

Po »Narodni Prosveti«.

Delovanje ožjega sosveta UJU - Poverjeništvo Ljubljana.

(Poročilo iz 9. seje dne 2. junija 1927.)

Otvoritev.

Poverjenik A. Skulj otvori sejo in ugotovi sklepčnost. Odsotnost je opravičil tov. Hočevar. Utemeljuje, zakaj je sklic seje na današnji dan. Takoj za tem poroča o sestanku poverjenikov v Zagrebu 30. aprila t. l. Poročilo je bilo priobčeno v našem glasilu. Omenja tudi manifestacijsko zborovanje v Metliki, ki so se ga udeležili belokranjsko in novomeško ter karlovško in jastrebarsko okrajno učiteljsko društvo. Sprejeta resolucija je vsem znana iz »Učit. Tovariša«. Zaradi obširnosti dnevnega reda prosi kratkih poročil in stvarnih debat.

Odobritev zapisnika.

Določita se dva člana, da prečitata zapisnik 8. seje in poročata o tem. Po poro-

čilu odobri ožji sosvet zapisnik, ki ga člani podpišejo.

Poročilo o izvršenih sklepih.

Tajnik poroča, da so se izvršili vsi sklepi 8. seje. Vsi odgovori na posamezne vloge še niso došli. Takoj za tem poroča poverjenik o sestanku okrajnih šolskih nadzornikov v Celju 22. maja t. l. Sklepi so se predložili na merodajna mesta. Na našo pobudo pa se je vršila v Mariboru anketa o učiteljski izobrazbi.

Storili so se sledeči sklepi: 1. Uspehi, ki jih doseže organizacija, se morajo v našem glasilu bolj povdariti. 2. Učitelji, ki so odslužili kadrski rok, naj dobe mesta onih učiteljev, ki odidejo v kadroško zbiranje, ako ni prej praznih drugih mest. 3. Odobri